

Reactie WBdP op stikstofmaatregelen kabinet

Op 4-10 heeft het kabinet aangekondigd welke stikstofmaatregelen genomen zullen gaan worden.

Samenvatting van de geplande maatregelen

Voor de korte termijn wordt het advies van het 'adviescollege stikstofproblematiek' overgenomen: gerichte -vrijwillige- verwerving/sanering van agrarische bedrijven met relatief hoge emissies of verouderde stalsystemen nabij Natura2000-gebieden, plus snelheidsverlaging op rijks- en provinciale wegen, gericht op aantoonbare effecten in Natura2000-gebieden.

Landelijke maatregelen zullen gebiedsgericht door de provincies uitgewerkt worden.

Indien nodig zal er extra geld beschikbaar worden gesteld.

Naast de snelheidsverlaging zal (binnen Europa) gezocht worden naar effectieve maatregelen in het wagenpark, scheepvaart, luchtverkeer en industrie.

De provincies voeren de 'herstelwerkzaamheden' voor de natuur verder uit en kijken of dit kan worden versneld.

Intern salderen (binnen het bedrijf er voor zorgen dat de emissie niet toeneemt) is vanaf 11-10 weer mogelijk.

Ook extern salderen wordt weer toegestaan: de depositietoename die een project veroorzaakt mitigeren door het intrekken van vergunningen elders, dusdanig dat de depositie per saldo niet toeneemt. De overheid wil hierbij 30% gaan afkomen, zodat afname van depositie bereikt wordt.

Bij het saneren en het extern salderen wil de overheid de fosfaat- en de dierrechten in gaan nemen, om te voorkomen dat de uit de markt gehaalde dieren elders weer terugkomen.

De depositiereductie die met bovengenoemde maatregelen bereikt wordt, wil de overheid inzetten om alle bedrijven die tijdens het PAS onder de toen geldende drempelwaarde, of met een melding hebben uitgebreid (wat volgens onze Raad van State-uitspraak geen rechtskracht heeft) te legaliseren.

Behalve met het saneren op vrijwillige basis (plus met de verlaging van de snelheid) wil de overheid gaan bezien of er met bronmaatregelen (verminderen van de uitstoot) nog meer reductie te behalen valt. De visie van het kabinet op kringlooplandbouw (circulair, klimaatneutraal) is daarbij bepalend.

Ook wil men bezien of een depositiedrempelwaarde (tot een bepaalde depositie geen vergunning vereist; zat in het PAS, maar mocht niet van de Raad van State) weer mogelijk is. Daarbij zal het volgens de brief van minister Schouten noodzakelijk zijn om de bronmaatregelen uit te werken.

Reactie van WBdP op de maatregelen

Algemene reactie

We schreven het al in ons vorige nieuwsbericht: het stikstofprobleem wordt veroorzaakt door zeer veel emissiebronnen, die allemaal tot op grote afstand een (zeer) klein deel aan de depositie bijdragen. Cumulatief veroorzaken al die bronnen een 'stikstofdeken' die boven Nederland hangt.

Regionaal, zoals boven de Peelregio, is die 'deken' nog dikker dan landelijk gemiddeld. Enkele bronnen op korte afstand van de natuur veroorzaken op een klein deel van de natuur weliswaar een hoge 'piekdepositie', maar op de totale depositie is hun aandeel slechts gering.

Het wegnemen van slechts enkele veehouderijbedrijven op korte afstand van de natuur zal de depositie daarom slechts weinig doen afnemen. De veestapel zal per regio (niet alleen binnen korte afstand van de natuur) fors verminderd moeten worden om substantiële reductie te bewerkstelligen.

Daar komt nog bij dat de verwerving/sanering alleen op vrijwillige basis zal gebeuren. En wat bedoelt het kabinet met 'nabij' Natura2000-gebieden? Wat het precieze resultaat van deze maatregel zal zijn, is dus onduidelijk. Dat het slechts weinig op zal leveren is echter zeker. De snelheidsverlaging op delen van wegen zal nòg minder reductie opleveren. Logisch: zelfs het hele verkeer levert volgens het RIVM maar 6,1% van de stikstofdepositie op de natuur. (Bij verkeer en industrie gaat het veel meer om de uitstoot van CO₂, belangrijk vanwege het klimaatprobleem. Om dat probleem aan te pakken dient er echter veel meer te gebeuren dan een snelheidsverlaging op enkele delen van wegen.)

Wordt de vergunningverlening weer vlotgetrokken?

De overheid wil met de maatregelen vergunningverlening weer mogelijk maken voor projecten waarbij de depositie op Natura2000-gebieden niet toeneemt, of afneemt. Strikt juridisch gezien is dat nog niet mogelijk. Zolang niet gegarandeerd is dat met de maatregelen een goede staat van instandhouding van de habitats (de Europees beschermde natuur) bereikt wordt, zijn de maatregelen so wie so al verplicht i.h.k.v. de Habitatrichtlijn. Ze zijn dan vereist om er voor te zorgen dat de habitats niet verslechteren en indien nodig om de habitats te verbeteren. Dezelfde maatregelen mogen dan niet ook nog eens (dus dubbel) ingezet worden als middel om verslechtingen te mitigeren.

Het maatregelenpakket dat de minister heeft aangekondigd zal volstrekt onvoldoende zijn om de stikstofdepositie zo ver te laten dalen dat voor de habitats een goede staat van instandhouding bereikt kan worden.

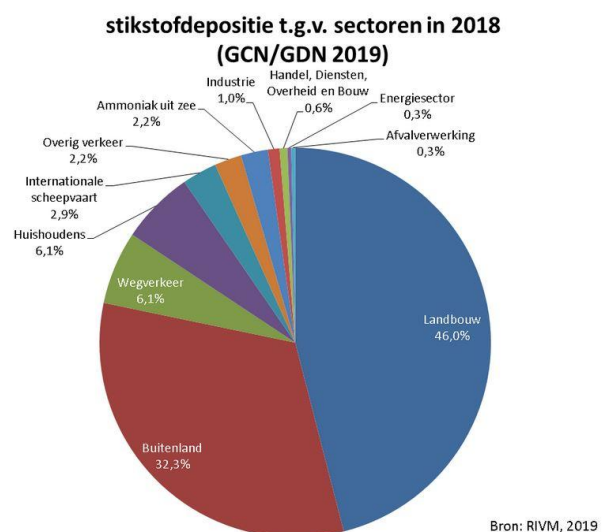
Eigenlijk is vergunningverlening dus nog niet mogelijk!

Op voorwaarde dat het nu voorgestelde slechts tijdelijk is (voor maximaal 1 jaar) en dat er nog veel meer maatregelen zullen volgen, is Werkgroep Behoud de Peel (WBdP) desondanks bereid om bepaalde vergunningen toch te accepteren: vergunningen waarbij de depositie duidelijk afneemt. Vergunningen waarbij de depositie gelijk blijft en waarbij tegelijkertijd het aantal dieren (in de regio) toeneemt, zijn volgens WBdP zeer twijfelachtig voor wat betreft de kans van slagen bij de rechter. Vergunning voor toenames van depositie kan al helemaal nog niet.

Een kanttekening daarbij: in midden en oost-Brabant is het niet erg dat op een individueel bedrijf de emissie-arme stalsystemen niet (volledig) voor emissiereductie worden ingezet, maar om meer varkens of kippen te gaan houden. Provincie N.-Brabant heeft voor midden- en oost-Brabant geregeld dat er per regio geen varkens of kippen bij kunnen komen. Een bedrijf mag meer dieren gaan houden, maar dan dienen die extra dieren uit de eigen regio afkomstig te zijn. Per saldo wordt met de technieken dan toch emissiereductie bereikt. Deze maatregel is getroffen omdat ondanks de dierrechten in bepaalde regio's, zoals de Peel, het aantal dieren al jarenlang bleef toenemen. In west-Brabant en in andere provincies geldt zo'n stand-still per regio in het aantal dieren echter nog niet. Ook voor rundvee is nog geen stand-still per regio geregeld (wel landelijk via de fosfaatrechten). Het risico bestaat dan dat het resultaat van de stikstofmaatregelen die het Kabinet treft, weer (deels) teniet gedaan wordt door een regionale toename van het aantal dieren.

En de woningbouw?

Tegen woningbouw heeft WBdP nog nooit geprocedeerd. De uitstoot van NO_x (industrie, verkeer, woningbouw, e.d.) levert volgens het RIVM slechts een klein aandeel van de stikstofneerslag op de

natuur. Van dat toch al kleine aandeel is de bijdrage vanuit de woningbouw verwaarloosbaar. Verreweg het grootste aandeel van de stikstofneerslag (46% landelijk gemiddeld) wordt geleverd door de landbouw. Het betreft dan voornamelijk ammoniak (dus geen NOx) uit de dierenhouderij. Wanneer het aandeel buitenland (32%; ook voor de helft afkomstig uit de landbouw trouwens) buiten beschouwing gelaten wordt (want daar kan Nederland zelf niets aan doen en Nederland exporteert veel meer N dan dat het binnen krijgt), dan is het aandeel landbouw bijna 70%. Regionaal, zoals in de Peelregio, is dat aandeel waarschijnlijk nog groter. Het bovenstaande neemt volgens WBdP niet weg dat alle sectoren hun bijdrage aan de reductie zullen moeten leveren.

Weer een drempelwaarde?

De overheid wil bezien of een depositiedrempelwaarde (zie de eerste paragraaf in dit nieuwsbericht) weer mogelijk is.

WBdP staat hier zeer kritisch tegenover. De Raad van State heeft, vanwege beroepen van WBdP, zo'n drempelwaarde afgekeurd (i.h.k.v. het PAS, maar ook eerder al), vanwege het risico dat de depositie dan cumulatief te veel kan toenemen.

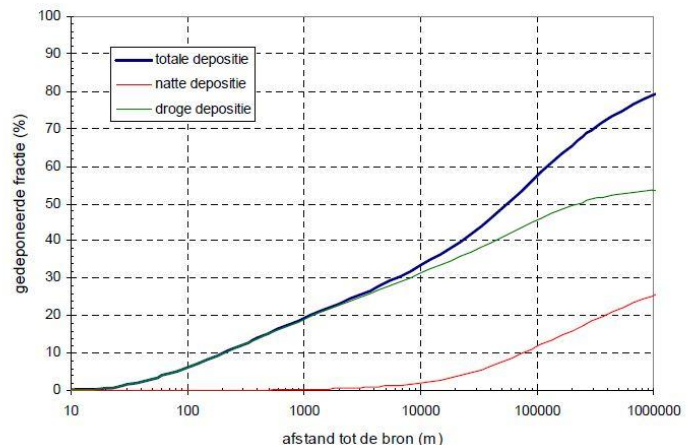
We hebben in onze brief aan het adviescollege stikstofproblematiek onze bedenkingen bij zo'n

drempelwaarde al toegelicht (zie onze nieuwsbrief van 5-8). Hier nogmaals samengevat: de stikstofdepositie is een probleem van 'vele kleintjes maken één grote'. Dat komt omdat ammoniak (en NOx nog sterker) een grote afstand aflegt voordat het wordt gedeponeerd. Op een afstand van zo'n 2 km of meer is het effect van één bron vrijwel altijd verwaarloosbaar. Echter: we hebben te maken met heel veel bronnen! Bij een vergunningvrije drempelwaarde kan daardoor cumulatief een substantiële toename van de emissie -en dus van de depositie- veroorzaakt worden.

Ons inziens is een (lage) drempelwaarde echter toch wel mogelijk, maar nadrukkelijk alleen onder de voorwaarde dat het gegarandeerd is dat per regio de emissie duidelijk afneemt.

Anders gesteld: de reductiemaatregelen dienen duidelijk meer resultaat op te leveren dan de cumulatieve toename die met de drempelwaarde mogelijk gemaakt wordt.

De depositiereductie dient zo groot te zijn dat ook de gevoeligste habitats er op vooruit gaan en dat er zicht komt op het op termijn bereiken van een gunstige staat van instandhouding i.h.k.v. de Habitatrichtlijn.

Hoe zit het met de 'kritische depositie'?

We hebben de laatste weken in de media veel onzin voorbij zien komen, bijvoorbeeld dat de landbouw niet de grootste bron is van de stikstofdepositie, maar het (vlieg)verkeer, dat het RIVM de depositie onjuist berekent, etc., etc.. Teveel om op te noemen en zeker teveel om op te gaan reageren. (Een nieuwsbrief als deze zou dan ook veel te lang gaan worden.) Gelukkig staan er in de media ook prima berichten over hoe het wél zit en kan iedereen die de correcte informatie wil hebben (op internet) terecht bij het RIVM, Jan Willem Erisman, e.d..

Op één ding willen we hier echter toch even reageren: volgens sommigen is de kritische depositiewaarde (kdw; de depositie die een natuurgebied maximaal kan verdragen zonder soortenverlies te lijden) voor veel natuurgebieden zo laag, plus de huidige depositie zo hoog, dat die kritische waarde niet haalbaar is. Het zou daarom onnodig zijn om stikstofmaatregelen te treffen, omdat de situatie toch hopeloos is.

Inderdaad is de kritische depositiewaarde voorlopig niet haalbaar. De hoeveelheid stikstof uit het buitenland is bijvoorbeeld al meer dan de kdw voor de Peel. Dat wil echter niet zeggen dat Nederland niet haar uiterste best hoeft te doen om de stikstofuitstoot zoveel mogelijk te verlagen! Ook al wordt de kdw daarmee voorlopig nog niet bereikt; een lagere depositie is voor de natuur altijd beter. Bovendien hoeft er dan minder beheer (plaggen, begrazen, maaien, etc.) in de natuur

gepleegd te worden. Dat beheer is duur, veroorzaakt vaak schade aan de natuur en is voor wat betreft het stikstofprobleem alleen symptoombestrijding.

Alle sectoren zullen moeten bijdragen aan de oplossing van het probleem. En ook binnen Europa als geheel zal er aandacht aan besteed moeten worden.

We zullen naar een heel ander productiesysteem toe moeten, naar een landbouw die gebaseerd is op wat de bodem kan verdragen, gericht op een beter milieu en een betere 'samenleving' met de natuur. Een verandering naar echte kringlooplandbouw is vereist. Behalve een reductie van de stikstofuitstoot is ook reductie van de CO₂-uitstoot noodzakelijk, vanwege het klimaat. De schrikbarende snelle afname van de biodiversiteit zal gekeerd moeten worden. Niet alleen voor de natuur, maar ook voor de gezondheid van de mens.

WBdP heeft nooit gesteld dat binnen zoveel jaar de kdw bereikt zou moeten zijn. Dat wil niet zeggen dat de overheid er niet naar hoeft te streven, dat de overheid niet haar uiterste best hoeft te doen om zoveel mogelijk reductie te behalen!

Een programma stikstof waarin de aanpak vrijwel volledig ontbrak en waarmee tegelijkertijd zeer ruime mogelijkheden werden geboden om de uitstoot weer toe te laten nemen (plus waarbij alle illegale toenames t/m 2014 werden gelegaliseerd) vonden wij volstrekt in strijd met dat noodzakelijke streven naar een zo groot mogelijke reductie. Vandaar onze beroepen bij de Raad van State.